

REVISTA DE CATALUNYA

ANY I

BARCELONA, 17 D'ABRIL DE 1912

NÚM. 3

El cas Anglaterra-Irlanda i el cas Espanya-Catalunya

L'any 1907, governant Mr. Campbell-Bannerman, els irlandesos van rebutjar l'*Irish Council bill*, que'ls concedia una amplia autonomia administrativa. I en l'any 1912 els irlandesos tenen l'alegria immensa de veure presentat a la Cambra dels Comuns el *Home Rule bill*, que'ls otorga l'autonomia integral. En 1907 els patriotes d'Irlanda se van negar a transigir. Cinc anys més tard el govern de Mr. Asquith accedeix de bona gana a l'integritat — o casi integritat — de les reivindicacions nacionalistes.

Què vol dir, això? Quina es la lliçó d'aquests fets? A nosaltres la cosa ens sembla clara. Si en 1907 haguessin acceptat els irlandesos el *Irish Council bill* no s'hauria presentat enguany al Parlament el *Home Rule bill*. Transigint, els nacionalistes d'Irlanda haurien comès una errada fatal i haurien inferit un dany greu a la seva patria.

El cas Anglaterra-Irlanda, en el seu aspecte esmentat, prova que la fermesa i la raonada intransigència dels nacionalistes han facilitat i acostat la victòria patriòtica. La feblesa i la transigència exagerada, al contrari, l'haurien dificultada i allunyada.

Els nacionalistes catalans hauríem d'aprofitar-la aquesta lliçó de fets, tant eloqüent, tant incontestable. Però a l'aplicar-la al cas Espanya-Catalunya, hem de tenir en compte les diferències que ofereix respecte'l cas Anglaterra-Irlanda. Si no ho fessim així, cauríem en error i ens enganyaríem a nosaltres mateixos.

Al primer cop d'ull, veiem que la tàctica victoriosa dels irlandesos ha estat la del *tot o res*. Vol dir això que la mateixa tàctica, aplicada pels catalanistes, es la que cal seguir a Espanya? Cal anar amb compte. El *tot o res* es bó pera els pobles

patriòticament forts, pera'ls pobles que tenen un sentiment nacional intens i arrelat, com ara Irlanda. Però aqueixa fortesa patriòtica, aqueixa intensitat i aqueix arrelament del sentiment nacional, aquí, per desgracia, no'ls tenim. Som febles. I la tàctica dels febles no pot esser la mateixa dels forts.

Si'l nacionalisme català, en quant a potència, fos igual o aproximat a l'irlandès, l'actual projecte de Mancomunitat catalana seria una errada formidable. Catalunya hauria d'exigir toçudament la seva autonomia integral. El projecte de Mancomunitat pot comparar-se a l'*Irish Council bill*. Aquest fou rebutjat pels irlandesos; aquell es acceptat pels catalans. I creiem que han obrat amb acert els uns i els altres. Observarem, no obstant, que l'*Irish Council bill* fou una oferta, mentres que'l projecte de Mancomunitat es una demanda. Tractant-se de demanar, pot-ser hem demanat massa poc. Això ens coloca en una positura desfavorable davant de l'ineludible regateig que vindrà.

I es en aquest regateig que cal tenir present la lliçó d'Irlanda. Es amb relació al projecte de Mancomunitat que cal que'ns mostrem els catalans intransigents. La diferència entre la força dels dos nacionalismes guarda relació amb la diferència entre les dagues respectives peticions concretes. Ja es prou raquític el projecte de Mancomunitat; i si ens avenim a minves, a rebaixes i a retallades, cometrem l'error greu que en 1907 van saber evitar els irlandesos. Més val que fracassi avui el projecte que no pas que triomfi atenuat, insignificant.

Sobre aquesta lliçó que la política del Regne Unit ens ofereix, la REVISTA DE CATALUNYA crida amicalment l'atenció dels polítics i dels patriotes de la nostra terra.

LA REDACCIÓ

A propòsit de la vaga negra

SINDICALISME I SOCIALISME ¹

MALGRAT l'orgull nacional que senten per l'ordre amb el qual s'ha desenrotllat durant cinc setmanes l'immensa vaga de més d'un milió d'homes, els conservadors anglesos no amaguen llurs aprensions. Diuen volenterosament que l'Anglaterra no es el país de les fórmules, sinó'l país de les realitats, i que podria ben succeir que un día la vaga verament general, restada a l'extranger en estat de profecia o de menaça, devingui una arma en mans del proletariat anglès.

En llur emoció, tracten d'explicar-se lo que es veritablement el sindicalisme que d'alguns anys ençà propaga entre'l *trade unionisme* un esperit més militant i unes esperances més hardides. En els grans diaris les consultes abunden, i jo noto casí per tot un error fonamental. Els escriptors anglesos oposen el sindicalisme al socialisme. Diuen que'l socialisme vol entregar tota la propietat a la comunitat representada per l'Estat; i que'l sindicalisme vol, al contrari, entregar-la per industria a cada una de les corporacions obreres. Així, pera'l socialisme, la propietat seria nacional, centralitzada i burocràtica; pera'l sindicalisme, seria professional, fragmentada i proletaria. D'aquestes afirmacions dedueixen tota una política de defensa social. Tota vegada que'l socialisme i el sindicalisme són dugues forces contraries, s'ha de combatre l'una per l'altra; i els uns se decanten a apoiar-se en el socialisme, tal com ells l'entenen, pera fer retrocedir el sindicalisme; els altres se decanten a apoiar-se en el sindicalisme així definit, pera fer retrocedir el socialisme. Els primers creuen que un poderós intervencionisme social, atenuant per la força de l'Estat els mals del treball i disminuint la distancia que separa les classes, desarmarà les reivindicacions proletaries més aspres i crearà una atmòsfera ont les agitacions sindicalistes s'asfixiaran. Els altres, al contrari, aconcullen al patronat, dintre cada industria, que constitueixin, en efecte, pera'ls obrers una part de propietat corporativa, per exemple mitjançant una participació suficientment quantiosa en els beneficis, oposant així a la propaganda unitaria i revolucionaria del socialisme agrupaments d'obers múltiples, distints, prou satisfets de llur condició particular pera no oferir més la menor presa a la quimera socialista.

Per llur desgracia, aquests tàctics s'enganyen doblement. S'erren essencialment sobre'l pensament del socialisme i sobre'l pensament del sindicalisme, i es aquest un dels més curiosos exemples de la lentitut amb la qual el poble anglès, tant admirable en tants aspectes, s'assimila les idees generals familiars en el continent. No se n'informa, per dir-ho això, més que sota la pressió dels aveniments; i d'aquesta manera està exposat a les més singulars equivocacions; car pren per la veritat

profonda i total les primeres apariencies que se li ofereixen.

El socialisme colectivista no serà en res un Estatisme burocràtic. Serà més aviat una unitat federativa d'agrupaments de productors. Aquells mateixos socialistes que concedeixen el més gran valor a la transformació en serveis públics del capitalisme privat, no consideren el socialisme d'Estat més que com una etapa, com una transició; i dintre aquesta mateixa forma transitoria volen eliminar tant com se pugui l'esperit burocràtic, introduir tant com se pugui el control, la força d'impulsió i de direcció de tota la classe obrera organitzada, dels agrupaments proletaris directament interessats en l'industria nacionalitzada, i dels mateixos consumidors.

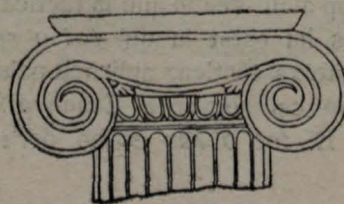
Per altra part, es absurd atribuir al sindicalisme l'idea de trocejar la producció social i la propietat en dominis corporatius. El sindicalisme ha sobrepassat de molt temps ençà el corporatisme. No es corporatiu en son fi, ja que's proposa la socialització general de les forces productives, i un comunisme que, per esser federatiu, no tindrà res de fragmentari. No es corporatiu en son mètode, ja que aspira a generalitzar els conflictes econòmics, a posar, si cal, en cada una de les grans batalles corporatives el pes de tota l'organització obrera, i ja que la vaga general li apar el medi més decisiu de realitzar conquestes successives el medi suprem d'expropiació total.

Així, contrariament a lo que pensen els conservadors anglesos, el sindicalisme i el socialisme no tenen pas fins oposats. Tenen el mateix fi, que es la socialització general de la propietat capitalista i la seva realització per una associació total de productors que armonitzarà els agrupaments particulars amplemment autònoms.

Tenim, doncs, que qualsevolga que siguin els conflictes de persones, les rivalitats d'amor propi, les contrarietats de tàctica, el socialisme i el sindicalisme estan units per la comunitat essencial del fi. Mentres no oblidin ni l'un ni l'altre llur fi veritable, serà impossible oposar-los essencialment. Tot lo que afavorirà l'un, afavorirà l'altre. Tot lo que perjudicarà l'un perjudicarà l'altre; i els proletaris no podran passar-se de l'un o de l'altre.

I bé caldrà que socialisme i sindicalisme, després d'haver creuat entre sí paraules de defiança i de desdeny, assoleixin, dintre una plena independència recíproca, l'harmonia de l'esforç i la vivent unitat d'acció.

JEAN JAURÈS

1) Traducció d'un article darrerament publicat a *L'Humanité*.

La renovació doctrinal del Nacionalisme

La superstició de la « naturalesa ». = Insuficiència biològica dels elements naturals pera determinar les nacionalitats

Això de la *naturalesa* es ben poderós fantasma. — EUGENI D'ORS.

CONTRA'l criteri nacionalista integral o pur hi ha un argument poderosíssim, demoledor, terrible, que afecta l'arrel mateixa de la teoria de les nacionalitats naturals: i es que aquestes, en la realitat social, no estan suficientment determinades. Es sovint difícil, i de vegades impossible dir: «això es una nacionalitat; aquests són els seus límits.»

L'erro de molts nacionalistes està en creure, com repetidament afirmen, que la *naturalesa* ja'ns dona fetes les nacionalitats. Erro formidable! No més cal estudiar un poc a fons aquesta qüestió pera que un hom se convenci que la *naturalesa* no ens les dona fetes les nacionalitats, que'ls elements naturals no basten a determinar-les. La *naturalesa* ens dona elements — preciosos elements — pera fer la determinació; però no pas tots els elements. Es un fet determinatiu de primera força; però no l'únic. No s'ha de prescindir de la *naturalesa*; però no s'ha de confiar que ens doni les nacionalitats fetes i pastades; no s'ha de creure que la *naturalesa* produeixi nacionalitats a la manera com donen flors les plantes boscanes. La teoria sola de les nacionalitats naturals es impotent pera determinar del tot una no més de les nacionalitats del món.

En primer lloc, la majoria de vegades els elements naturals no coincideixen, no porten a una solució única, indiscutible: són, al contrari, divergents, contradictoris. Estiren els pobles cap a diferents bandes, decanten a diverses i àdhuc oposades solucions. Sovint trobarem que l'història ens du a una solució contrària a la de la llengua; la cultura a una solució diversa de la solució de la raça. Un cas ben viu el tenim a l'Alsàcia-Lorena. A Espanya mateix ens trobem que Aragó, per l'història, hauria de formar part de la nacionalitat catalana; però per la llengua i per la cultura ha de formar part de la nacionalitat castellana. Són infinits les dificultats i els dubtes que s'aixequen quan s'examina analíticament cada un dels problemes nacionalistes. En Prat de la Riba no deixa de veure aquesta divergència dels elements dits naturals; però la dona per resolta, sense embrancar-s'hi gaire, en una parrafada optimista. «Totes

aquestes grans corrents ideològiques — diu, referint-se a les basades en els elements constitutius de la nacionalitat — mogudes sovint per una tendència exclusiva i parcial, acaben per trobar-se i formar-ne una de sola, que resol en una unitat superior llurs antinomies. — La idea de nacionalitat ve a ésser la flor de tota aquesta elaboració científica. Cada una de les grans corrents examina- des porta un element; no hem de fer més que agrupar-los en una unitat sistemàtica, i tindrem la fórmula ideològica de la nacionalitat.»¹ Però quan tinguem la fórmula, no podrem aplicar-la a casi cap cas concret, sense que comprovem l'impossibilitat d'encaixar-lo en aquella. Haurem elaborat una fórmula ideològica ont les antinomies se resoldran harmònicament; i'ns trobarem igual que abans d'elaborar-la, i la realitat ens oferirà abundosa cullita d'antinomies, ni resoltes, ni fàcilment solubles en la pràctica.

En Pi i Margall dedicà casi tot el primer llibre de *Las Nacionalidades* a demostrar l'impossibilitat d'aplicar cap dels diversos criteris dits naturals amb que s'ha volgut resoldre el problema. Pera treure valor a la crítica d'en Pi, s'ha dit per alguns nacionalistes: «Es que la nacionalitat no la constitueix cap d'aquests elements per sí sol, sinó tots junts». S'oblida aquí, per cert, que en Pi examinà també l'aplicació dels diversos criteris combinats.² Però en Pi i Margall examinà no més un aspecte de la qüestió. Volgué provar que era impossible organitzar les nacionalitats en Estats mitjançant aquells criteris; la impossibilitat de que ell parla es principalment política. No regateja l'existència de les nacionalitats naturals, i sí sols la possibilitat d'organitzar-les en Estats. I hi ha un altre aspecte, interessant i pregón, que es el que's refereix a l'existència mateixa de les nacionalitats. Davant d'un agrupament humà, hem de preguntar-nos a cada pas: «es això una nacionalitat? es una regió? es una comarca?» I quan, bé o malament, l'hem classificat, ens hem de tornar a preguntar: «Quins són els límits d'aquesta nacionalitat, regió o comarca? Quin es exactament el seu territori?» La contesta no es sempre fàcil, ni molt menys.

1) E. PRAT DE LA RIBA: *La Nacionalitat Catalana*, Cap. VI.
2) F. PI I MARGALL: *Las Nacionalidades*, Cap. X.

Així tenim que l'insuficiència biològica dels elements naturals se manifesta de dues maneres: 1.ª, dificultats pera dir, en certs casos, si una entitat colectiva es o no una nacionalitat distinta; 2.ª, dificultats pera, un cop afirmada la nacionalitat, delimitar el seu domini geogràfic.

Això no'ns ho dona fet la naturalesa. Bon troç se n'hi falta. La naturalesa ha deixat moltes coses per fer, i cànids seràn aquells que s'en refiïn massa.

No fa gaire que l'Eugeni d'Ors parlava, empleant durs termes, «d'aquella estúpida superstició de la *naturalista*, que en literatura, en política, en pedagogia, en ètica, es responsable de tantes calamitats». I afegia que d'això de la *naturalista* «el segle XIX n'ha estat infeccionat, com d'una pesta d'enteniments, i n'ha sofert, en més d'un aspecte, les conseqüències.»

En els problemes nacionalistes de la Rússia, de l'Alemanya, de l'Àustria-Hongria, de la Turquia, de la Bèlgica, etc., etc., se presenten a munts les dificultats plenament demostratives de l'insuficiència dels factors naturals pera la determinació de les nacionalitats.

En un altre article estudiarem concretament alguns d'aquests casos, la força provadora dels quals ensorra tot l'edifici teòric de lo que podríem anomenar *nacionalisme naturalista*.

A. ROVIRA I VIRGILI

Gloses ciutadanes

EN la molt amada ciutat de Barcelona no hi ha cosa que provoqui més extranyeses i admiracions que un barret de copa. Apar que una terrible maledicció l'allunyi dels caps barcelonins. Es per això que cap badoc, ni cap trin-xeraire acaba d'avesar-se a la seva insòlita presència.

Suposem que sou un desvaga — el fet de que esteu llegint aquestes ratlles fa versemblant la suposició —. Rodareu tot el dia. Al matí contempleu els enderrocs de la Reforma. A quarts d'una anireu al Passeig de Gràcia. En havent dinat a un enterro. A les 5, pendreu tè en qualsevol lloc elegant. Al vespre anireu a comedia... Segur que haureu vist quatre barrets de copa, pot-ser cinc: els de la presidencia del dol. Sols la mort d'un prop-parent fa que'ls barcelonins desempolsin la xistera. Es trist!

Un infeliç jovincell, qui té encara ben ple el sac de les il·lusions, després d'un minuciós exàmen de

conciència, se creu en el dever ineludible d'ostentar la xistera. Se la posa. Ix al carrer. Oh, tragedia íntima e inexpressable! De cop i volta l'infeliç s'avergonyeix; prou voldria alçar el cap amb gest d'orgull, com dient: «aquest barret no es cap estigma infamant, cavallers, sinó honra i pretz del cap que l'aguanta. Quatre duros que'm costa!» Més, no pot. Tothom el mira i ell sent materialment totes les mirades, fiblantes com un agulló. Estic en ridícol, va pensant l'infeliç; i fuig per carrers solitaris. I té por. Tem que d'un moment a l'altre la quit-xalla l'empaiti a cops de roc.

Aquesta fonda aversió dels barcelonins per la xistera es un fenomen inexplicable. Direu: la major part de l'aristocràcia barcelonina no es rancia — rancia en el sentit de niçaga —, sinó pervinguda. D'acord. Més, cabalment aquesta circumstancia deuria fer que brillessin tothora les xisteres sobre les testes privilegiades; tothora i d'una faisó impropia i fastuosa.

Profonditzant en aquesta transcendental qüestió arribarem a capir com l'absència de xisteres se deu a la manca d'una veritable elegància masculina. El senyor barceloní vesteix democràticament per molt conservador que sia. Es veritat que hi ha joves capaços de fer-se una americana verda i una ermilla d'esbojarrada fantasia, segons el crit més estrident de la moda; però ningú sab aquesta severa elegància que's deixa admirar en les películes septentrionals; elegància que no minva, ans acreix, la varonil fortesa.

Jo crec que una dòna ben vestida honra a l'home — marit o similar — que la vesteix. Els barcelonins han exagerat aquesta creença. Homes galants, homes generosos, res esmercen en personal llui-ment; tot ho aboquen damunt les llurs senyores. Han exagerat i han caigut en vici.

Mireu, remireu i admireu a la Sra. X. Tivada i triomfanta, com una Junon habillada segons darrer model 1912, avença pel passadís central de la platea, ara que tot just acaben d'alçar el teló... Oh, els solitaris de les orelles!... I aquestes riquíssimes «Anglaterra» que pot-ser són autèntiques!... Oh, aquesta ploma d'*aigrette* que deu costar-li un diner al Sr. X! I aquell pobre diable del posat humil i l'americana demodada, que la segueix, qui es? tal vegada un lacai?... No; es el seu marit, el Sr. X.

CARLES SOLDEVILA

Mentres se representa «Nausica»

LA CIUTAT

BARCELONA mare, Barcelona nostra, com una profunda dormida't té aplanada. Com una profunda indiferència t'omplena. Però ara vens de fer un pecat i per això't parlem i per això també les nostres paraules són trèmols, perquè ets la nostra mare i ens dol de rependre't i de fer-te veure el pecat que has comès. Barcelona, la ciutat de Catalunya, escolta.

Vet-aquí que s'ha mort el teu poeta. Era un home únic, un home pur, que tota te simbolitzava, a tu i la teva llengua, i encara a tota la benèdita terra ont se parla aquesta, allà enfora de tu. Tu, llargament vares plorar la seva mort. Volem creure que vares plorar molt, Barcelona, encara que'l teu plor fou, pot-ser, massa aviat torcat. Nosaltres volem creure que encara plores, perquè pot-ser mai més guardaràs en ton sí amplement maternal, una existència tant preciosa, una vida ont se trobés tant viva la teva essència, una paraula que tant meravelloses coses te digués de la teva montanya i de la gran florida de ginesta que l'embauma, i del teu cel i del teu mar, Barcelona. Ara que l'has perduda pot-ser te sab greu de no haver-la estimada prou, Barcelona; però ella era tant santa que tot t'ho perdonava. Però ara volem creure que't sab molt greu.

Tu anares a veure'l poeta difunt i l'acompanyares fins a dalt del seu sepulcre, al flanc de la montanya seva, en el seu repòs de cara a la ciutat. L'acompanyares fins a la seva darrera inquietut, Barcelona.

I aquest poeta, oh tresor incomparable!, deixa una obra pòstuma. I encara es més: aquesta obra es un poema per esser portat al teatre, única obra teatral del teu poeta, i encara es més: ens mostra d'ell un aspecte nou de la seva alta personalitat estimada. I el dissabte de la setmana santa, el dissabte de gloria, tu sabs, Barcelona, que en un teatre teu l'obra pòstuma del teu poeta fou dita davant d'una multitud, sobre la decoració de tres mestres pintors i vestida amb un magnífic robatge que un celebrat poeta havia dibuixat.

I ara ve'l teu pecat, Barcelona, ara ve'l teu pecat. Aquella nit del dissabte de gloria era una nit única en l'història teva. Era el teu poeta que't donava la seva única obra i era amb una esplendor mai vista que t'era donada. Aquella nit havia de esser una festa nacional de Catalunya entera. De totes les encontrades, en romiatge de bellesa, com a una font pura de poesia ont l'ànima del poble s'hi hauria sadollat de serenitat, les gents catalanes haurien hagut de venir al teatre ont els versos magnífics eren dits per primera vegada. I això no va esser. Però tu, Barcelona, tu sola no ets prou pera omplir dies i dies seguits el temple ont tanta bellesa se consuma cada nit i moltes tardes? Ont vas, ciutat? Serà veritat que un petit teatre ont una il·lustre

cantatriu te canta l'impuresa vinguda de tot arreu del món, s'omple cada vespre de la teva gent, ciutat? No volem creure tant, i plorem per tu, Barcelona. També omplies una altra sala, sala d'antigues glories teves, ont un actor mediocre ressucitava tota una morta floració de romanticisme castellà que deixava als llavis un àcid regust de fruita passada.

Ont hem arribat, ciutat nostra? Comprenem que't sentis plenament portada cap a un amor a les coses castellanques; però l'última qualitat que podem exigir-te, ciutat, es el bon gust. Fes la trifa i ves-hi a tot lo bo que'ns ve de Castella; però no facis costat a les impies mixtificacions i a les falses ressurreccions de coses mortes.

Quins pecats has comès, ciutat nostra, quins pecats!

Però ara tenies una ocasió per expiar. Fes-te justa. Tota tu, amb el teu honor de deessa maternal, havies de contribuir a que'l temple ont era consumada l'obra genial del teu poeta no's vegés vuid una sola nit. Tu no l'havies de deixar sola mai la obra aquesta, pel bon record del fill qui't deixà darrerament, per la gloria del seu nom etern, més etern encara desde'l darrer dissabte de gloria en que un nou aspecte d'ell ens era revelat.

I has tolerat, Barcelona, com els teus petits crítics perdonaven la vida al teu poeta. Petits crítics sense fe en tu, sense esperança en la teva futura gloria ben pròxima, sense cap solvència literària, que trobaven l'obra poc teatral... I tu què dius, ciutat? Es un d'aquells antics prejudicis de que l'obra del poeta no pot ser teatral. Fa pena que l'obra del mestre tingui de ser jutjada per tu, crític, que pot-ser creus que aquesta obra no pot interessar al poble perquè no es prou teatral. Nosaltres davant teu cridem que *Nausica* es feta amb tota la traça d'un gran autor dramàtic, potser amb més grandesa que molts dels que figuren avui com a tals ho haurien fet, perquè el poeta, per no haver-la malversada gens, tenia aquesta gracia de la teatralitat més pura. I també te diem a tu, Barcelona, que'l poble la pot gustar tota la poesia incomparable de la tragedia oferta an ell. No serà mai popular *La Ben Plantada*, perquè la multitud no la comprèn; però tota la poesia de *Nausica* es per ell, perquè les figures parlen com els infants, amb clares paraules puríssimes.

Barcelona, faràs justícia; nosaltres tenim en tu una gran fe. Barcelona, tu seràs redimida. Però què fas ara? Desperta, obre damunt nostre la teva fonda pupila dormenta, honora al teu poeta, i, creu, ciutat nostra, ciutat de Catalunya, t'honoraràs a tu mateixa, i seràs més gran i nosaltres et mirarem amb un gran amor en l'esguart, Barcelona.

JOSEP MASSÓ VENTÓS

El mirador de la Rambla

TOTES les Rambles de tota Catalunya, a l'arribar el diumenge, tenen la seva exaltació. Sembla que l'ofici se digui pera'l seu lluïment i que les noies s'engalanin i el jovent tregui'ls trajos recullits tota la setmana, pera ornamentar-les. Perquè, pera què's mudarien ells si no fos la Rambla? Aont anirien a lluir, si es allí i no pot esser més que allí, aont toca la música de regiment o una cobla llogada pel municipi, el passeig de l'amor, de les confidències i de les curiositats? Els dies ordinaris, a la Rambla de Figueres o a la de Girona, a la de Sabadell o a la de Tarragona, uns militars, uns escriptes, algun jaio que altre, uns obrers o uns empleats esperen hores. De tant en tant passa la gracia d'una xicota i la guaiten fervorosament, amb aquelles mirades d'una intensa impudícia que no's donen més que en el camp i en les viles petites. A la tarde, un piano de maneta toca, primer, un aire de musica pretèrita que devegades arriba a esser de *El anillo de hierro*, i després una cançó que'n diuen de moda. Devegades el nunci crida lleugeres mercaderies o notícies municipals. Solament quan passa un enterro, s'esvalota la Rambla. Els ramblistes formen un petit rotllo, la gent surt a les portes, les modistetes d'un taller treuen el cap i miren plenes de curiositat el seguici mortuori i el rotllo dels xicots. Aquests llancen el seu desig al balcó alegre i al pas del mort la Rambla floreix en madrigal.

Però arriba'l diumenge i baixa del castell o de la caserna la tropa, a empaitar minyones per la Rambla. Les menestres arriben a colles de les ballades. Les famílies dels senyors s'acomoden en les cadires. Els estudiants i les senyoretes passejen tant ceremoniosos com si la ciutat estés passant el seu segle XVIII, i la musica, en el kiosk, cau sobre tota aquella ingenuïtat provinciana, com una mandolinata sentimental. Un troç d'òpera antiga aixeca en els vells el record dels seus dies triomfants de joventut i els valsos que giravolten llànguidament, pera aquelles noies que embasten amors, són com la mateixa serenada a Marguerida *idolatrada*.

Un poble que no tingui Rambla, sempre serà una

mica trist. Els pobles castellans posseeixen la plaça a la vora d'una catedral, o un passeig pera pendre'l sol, aont hi van capellans, criatures i avis, un passeig que sembla de sanatori, pera convalescents i tuberculosos. Per això tenen aqueixa melangia provinciana que ara descriuen tots els minyons de la literatura espanyola, perquè'ls falta la Rambla, extenent i concentrant la vida, amb una sístole i diàstole ciutadanes. Si suprimíssem les Rambles, la vida catalana canviaria, aquesta vida nostra tant mediterrània. Perquè Catalunya, com la Grecia, es terra de plaça pública, d'aplegaments ciutadans, de multitud que's passeja o canta o vota o juga, mentres que'ls altres pobles espanyols ho són de reclosió i d'isolament, de casa i de casino, de pati i de tertulia. Per això si Catalunya està en les Rambles, l'Andalusia viu en els *patios*, i els seus enamorats, en lloc de breçar il·lusions amb el ritme de la cobla de la Rambla, les enganxen a la reixa del *patio*.

Amics, pregueu a Déu, o als déus, en les vostres oracions, que'ns donguin la nostra Rambla de cada dia...

Un home ha desertat de la Rambla. Desertar de la Rambla es desertar de Catalunya. Aquest home, se diu Adrià Gual. Madrid, que se l'ha atret, ens el torna, caricaturitzat en un periòdic per un d'aquests caricaturistes que a la Cort figuren en els grans diaris i aquí no rebríen la beligerancia dels nostres setmanaris pornogràfics. En Gual no porta aquell paraigües que havia esdevingut un objecte nacional i que no tindrem més remei que buscar-lo pera que ocupi un lloc en el futur Museu de la Renaixença Catalana. Aquell paraigües ens l'estimavem, encara que'ns fes riure, i en Gual, abandonant-lo, ha comprès que amb ell deixava enrera les seves lluites i els seus idealismes. Ara va a fer de viatjant de dramàtica, complint la llei de que qui no pot produir fa de intermediari, i a un viatjant no li està bé un paraigües.

Jo vui dir que la deserció d'aquests homes no deu

entristir-nos. Els catalans forts no cauen mai en transigència. Quí s'imagina l'Eugeni d'Ors fent contraure matrimoni a la Ben Plantada amb el diputat a Corts foraster? Quí an en Pere Corominas escrivint en castellà les seves càntiques d'amor? Quí an en Guimerà anant-se'n content a Madrid? Un día ens varen cridar: *jueus!* Bé, doncs, sí, admesa la veu acusadora. Però, jueus aquests, els transigents, els que saben imitar l'art dels altres, els que s'acomoden a les raons dels dominadors. Se'n van per feblesa, per que senten en l'ànima la mateixa vanitat que pecigolleja la cúa del paó. Els altres, els que tenen una força, són els que'ns segueixen acompanyant.

Un día, en el Teatre Espanyol, la Maria Guerreiro parlava de portar al teatre la figura de Santa Teresa de Jesús, i com estigués davant en Guimerà, l'actriu castellana li digué:

— Don Angel, perquè no fa vostè la tragedia de la santa d'Ávila?

— Sí que estaria bé, sí que estaria bé — respongué don Angel.

— Apa, doncs, faci-la.

— Oh, però hi ha un inconvenient!

— Digui...

— Que Santa Teresa tindria de parlar en català.

Oh, alt don Angel Guimerà! Alt de cap, alt en els versos, alt en les respostes catalanes! Així com el rei don Jaume era tres pams més alt que'ls demés homes, vos ho sou més que'ls dramaturgs que se'n van de Catalunya, amb el mateix ideal amb que'ls pagesos de Lleida s'en van a l'Argentina.

MARIUS AGUILAR

LLIBRES

Geroni Zanné: ELEGIES AUSTRALS. — Periòdicament, amb una certa regularitat simpàtica, en Zanné ens ofereix els seus llibres de versos. I es una alegría *conèixer* els llibres d'en Zanné. Els versos seus són llegits amb delectança; el lector els paladeja lentament pera gustar-ne més bé la sabor.

Ara ha publicat les seves *Elegies australs*, poèsies fortes, vigoroses, de belles imatges i de ritme magestuós. Després de les elegies, el volum conté

un aplec de cançons, joganeres i dolces les unes, severes i sobries les altres, i cisellades totes. Entre les elegies sobresurten les *Visions d'hivern*, que són una encertada evocació fantàstica dels dies hivernals:

L'himne de Bories ha triomfat
 en la nevada soledat.
 Ronquen els baixons
 els llurs càntics pregonos...

De les cançons poden citar-se *A una besada ideal* i *A una rosa*, que tenen delicadeses i harmonies exquisides.

En Zanné es tot lo contrari d'un poeta instintiu, es un poeta refinat, essencialment culte. La rima, el llenguatge, les alusions i els pensaments dels seus versos regalimen cultura. De vegades, però, cau en vici de *culteranisme*. En algunes ocasions el seu lèxic es un agrumollament de mots savis, que produeix una desagradable impressió d'artificiositat. No més cal veure, pera comprovar això, els versos horacians *A una àmfora grega plena de vi antanyà*, que comencen d'aquesta manera:

Estany argiri de limfa eròtica
 voltat de sàlits i de libèlules,
 alvi daurat de nenufres;
 doll ambrosíac.

Aquest abús del lèxic culte i els abundosos atreviments filològics en la catalanització de certs vocables, són les dugues reserves que cal fer al proclamar el mèrit dels versos d'en Geroni Zanné. — R.

J. Ayné Rabell: FULLES ESCAMPADES. — Aixís se titula un llibre de versos publicats pel senyor Ayné. Bona part de les composicions han estat premiades en diversos Jocs Florals de Catalunya.

L'obra poètica del senyor Ayné — marcadament romàntica — té tota la sabor d'una obra feta en períodes d'agitació i revolta. Es per xò que pot cantar amb robusta fe el sentiment de Patria, al costat mateix de composicions delicadament amoroses, com ho feu l'Espronceda en llengua castellana. I es per xò que l'obra del senyor Ayné contrasta un xic amb les tendències avui imperants. El senyor Ayné no es simbolista, ni tant sols decadentista.

A voltes, un crític minuciós i exigent, trobaria els versos un xic incorrectes, poc llimats, no ajustats als cànons d'una preceptiva rigorosa; més, un gran entusiasme, una admirable fe que bateguen en totes les composicions, són prou pera absoldre al senyor Ayné d'aquests lleugers pecats. — S.

INTERVIUS & INFORMACIONS

EL SENYOR CAMBÓ I'L JOVENT DE CATALUNYA

Parlant amb un jove regionalista dissident

AQUEST amic jove regionalista de qui vaig a parlar-vos es un dels membres més distingits d'aquell nucli de minyons formats en una barreja d'economistes-sociòlegs, per l'influència del seu mestre en Guillem Graell, i d'amateurs polítics, per l'atracció que sobre d'ells exercí la Lliga, quan, a les darreries de la Solidaritat, començà a parlar de política constructiva i a repartir credencials, secretaries i borses de viatge. Això no vol dir pas que aquest jove anés a les fileres del regionalisme portat per un objectiu de lucre personal. Ell era i es catalanista i cregué un día que la Lliga portaria a cap una obra de sòlida cultura i d'enaltiment del nostre poble, realitzant el seu ideal d'un partit de centre, lliberal sense estridències, reformador i renovador de la vida pública, que era lo que, segons ell, calia a Catalunya.

Té aquest jove sobre molts dels que ja podríem dir ex-companys seus, les ventatges de posseir un gran sentiment d'independència, i, sense haver-se airejat per Europa, d'haver sabut fer que l'Europa penetrés en ell, en forma de llibres i revistes que li porten totes les noves floracions del pensament modern, que ell coordina i comenta segons el seu temperament de català, lliberal i reformista, però més amic de servir-se, com a instrument de renovació, del govern, que no pas de les masses populars.

I amb això, més que dient-vos el seu nom — que no ha arribat, per altra banda, al gran públic — us podreu formar càrrec de la mena d'home que es aquest i del valor de les seves paraules. Jo he cregut que la conversa sostinguda amb ell a propòsit del darrer discurs d'en Cambó dirigit als socis de la Joventut Nacionalista, podria tenir un gran interès; perquè si la casta de joves idealistes, fortament impregnats de les modernes corrents polítiques i socials del món, té representació a Catalunya, el discurs del *leader* regionalista haurà hagut d'aixecar protestes i haurà tingut de semblar un programa migrat, ridícolament migrat, pera'ls que a la vida pública hi porten quelcom més que la petita ànima de buròcrates que en Cambó vol que tinguin tots els joves de Catalunya.

I ja fet el retrat moral de l'home, aquí va la conversa sostinguda amb ell.

— Aquest discurs — comença per dir-me — a mi m'ha fet un trist efecte. El trobo pobre, minso, limitat, sense cap de les grans idealitats i de les sublims missions que un orientador de pobles ha de predicar als joves. Ja fa molt de temps que espiritualment estic molt lluny de la Lliga, però res me n'ha allunyat tant com això.

— En efecte — responc —, a mi m'ha semblat igual. Està clar que jo també hi crec en la noble missió de la burocràcia i en la necessitat de rehabilitar-la i dignificar-la. Però així i tot, fóra de l'esfera petita del funcionari, ¿que no hi han camps amplíssims en l'orde econòmic, en el social, en el de la cultura, en el de la política, en els quals amb més eficàcia i millors resultats s'han de debatre els joves i han de lluitar per l'avenç del seu poble?

— Està clar; i aquí està el gran erro d'en Cambó. No ha parlat més que pera empleats i aspirants a empleats. Que no hi havia a escoltar-lo futurs comerciants i productors? Doncs devia parlar an aquests dels grans combats econòmics, que són els més fructífers i els més furients en tot el món, i estimular-los a que hi entrin i hi vencin. Aquell que hagi millorat una indústria, o hagi conquistat un mercat o hagi creat una organització mercantil, haurà treballat per Catalunya i haurà contribuït al progrés del seu poble. Devia parlar-los dels grans problemes obrers que se'ls plantejaràn, cada día més virulents i obsessionants, i devia donar-los una tàctica, una orientació, pera solucionar-los. Que no hi havia joves universitaris que deuràn regir els destins del nostre poble d'aquí uns quants anys? Doncs devia senyalar-los una orientació, una feina, en l'orde de la política general, de la cultura, de la patria... A veure, quina nova ensenyança n'han tret del discurs tant ponderat? Que's preparin pera esser bons buròcrates; que estudiïn coses concretes pera fer-ne lleis, que'ls homes de la generació anterior — en Cambó i altres — promulgaràn i aplicaran quan governin. I els joves, tots els joves, no més han de fer això? No tenen una acció a realitzar damunt del poble, d'apostolat, de culturització, de concienciació? Han de restar agens als grans problemes nacionals, no hi poden intervenir, perquè estan reservats als de la promoció anterior, segons sa mateixa manera de dir? Confessem, amic meu, que la missió es molt migrada i la prèdica molt

petita, pera esser dirigida als joves, a tots els joves, d'un partit que's creu arribar a governar aviat a Catalunya. Pera uns quants, una petita, minúscula part d'aquests joves i en petit comitè, l'oració podria esser bona; pera una solemnitat inaugural, i dirigida a una bona part del jovent català, me sembla senzillament i deplorablement ridícula.

— Aquesta vegada me felicito d'estar d'acord amb la teva formidable impugnació. Ja no es del meu punt de vista, col·locat a l'altra banda com estic, sinó del teu, que es el mateix en que diu estar col·locada la Lliga, desde ont se pot tirar amb bala contra les noves orientacions als joves donades per en Cambó. Amb aquest trist *terre a terre*, sense la flamarada de cap ideal generós, com se pot parlar a joves? Encara'ls volen més aplanats, menys audaciosos? Ont anirem a parar amb aquesta política de coses pràctiques, de conformitat i de passivisme? Per ventura les ansies de Catalunya són satisfetes o resolts aquells problemes que's drecen davant nostre? Hi ha tant sols camí o indicatiu de que's tracti de satisfer-les i resoldre-les? I doncs? a què ve aquest frenar la joventut, i aixelar-la i circumscriure-la en una missió avui irrealitzable i després incompleta i migrada? Quan el món bull d'afany renovadors i un aire d'intervencionisme se n'emporta a tothom cap a la lluita i la propaganda, se dona com ideal l'horitzó migrat de l'oficina?

El meu amic assentí a la meua catilinaria i la refermà amb noves frases. No era sols aquest discurs el que l'havia allunyat de l'oportunisme regionalista; era tota la política d'un temps ençà. Ni'l seu catalanisme ni la noció que tenia formada de lo que deu esser un partit modern, s'acomodaven amb l'actual acció, que's va culminant en una entrega sense compensació al dinastisme espanyol i en congriar un bloc, no reformador, sinó de retrocés. Era la decepció, el desencant, la desil·lusió. Per això la seva diatriba fou més punyenta e implacable que la meua, perquè ell havia perdut la fe.

I veus-aquí, senyor Cambó, com dos joves catalans d'ara, coincidents en un gran sentiment catalanista, us han de dir que troben petita i migrada la missió que vos senyaleu. No en la nòmina, no en la burocràcia, veiem una acció digna del jovent, encara que, homes dels nostres temps, volem que l'estudi sigui la guia i la norma dels nostres passos. No en la retaguardia de l'exèrcit conqueridor, pera organitzar la conquesta, perquè, per ara i tant, no hi creiem en les conquestes dels exèrcits catalans fòra

de Catalunya. Entre'l nostre poble, al seu costat, enfortint-lo, catalanitzant-lo, educant-lo, això sí. Això serà construir i construir sobre roca viva, no sobre inconsistent arena, com ara. Ja'n volem d'estudi i d'investigació i d'especulació; però també cor i sentiment, que'ns semblen a nosaltres avui per avui tant necessaris com aquells. Quan entre tots haguem aixecat la patria, ja hi pensarem un xic en burocràcies i en formar fredes i estantisses joventuts d'oficina. Ara, encara es hora de lluitar.

CLAUDI AMETLLA

Política estrangera

NOTA BREU

ALtres articles e informacions s'ens han menjat en aquest número l'espai destinat a la present secció, i hem de limitar-nos a escriure unes quantes ratlles.

Presentat a la Cambra dels Comuns el *bill* del *Home Rule* irlandès, actualment se descapdella un apassionadíssim e interessant debat parlamentari, en el qual intervenen les principals personalitats de la Cambra. Es segur que'l *bill* s'aprovarà, per uns 110 vots de majoria. I la Convenció nacional irlandesa, que'l día 24 d'aquest mes se reunirà, l'acceptarà, sens dubte.

El projecte d'autonomia pera l'Irlanda es excel·lent. Té un punt un xic flac, que es el relatiu a la constitució poc democràtica del futur Senat irlandès. Es de desitjar que vingui una esmena a corregir aqueix defecte.

En el número pròxim donarem una extensa informació sobre la qüestió del *Home Rule*.

A. R. I V.

Desde la setmana entrant la REVISTA DE CATALUNYA publicarà en el seu folletí el famós

DISCURS A LA JOVENTUT

de M. JEAN JAURÈS, una de les més esplèndides mostres de l'oratoria ciceroniana de l'il·lustre socialista francès.

NAUSICA

Si l'excels escriptor Josep Carner, deia en conversa particular que l'immortal Esquil incloïa en les seves obres totes les grandeses habudes i per haver, nosaltres podem afegir que Sòfocli hi incloïa tota l'harmonia coneguda i Eurípidi totes les gracies que corren per la terra.

Aquests tres poetes de l'acció, nodrits amb les despulles del festí d'Homer, se van repartir com a bons germans, encara que fos a crits i a mossegades, la deixa immortal de l'autor de l'Illiada i l'Odissea. Aquest vull i aquest no vull, Esquil va arrebarcar d'aquell tresor la grandesa; Sòfocli l'harmonia, de la qual, mentres el món sigui món, estarà adornat, i Eurípidi les gracies que ragen a doll d'aquells dos rius impetuosos que corren desde la lira d'Homer fins als nostres dies.

L'un es el riu de l'Illiada; l'altra el riu de l'Odissea; tots dos harmònics, i acompassats com si llurs aigües caminessin al sò de la mateixa lira; però de graciosa grandesa el primer i de gracia grandiosa el segon.

El riu de l'Illiada, espantós i terrible, corre per un llit de gracia, revolcant-s'hi amb tanta suavitat i joguina, que'ls homes d'avui al día, encara'n resten enamorats i folls, com si l'haguessin vist nàixer.

El riu de l'Odissea, no es per dir-ho, però es una gracia tant ampla i ben feta, que espanta i corprèn com la mateixa grandesa.

En Maragall, propietat i domini de tots els catalans, foll d'amor i de passió, va furgar en la meravellosa deixa d'Homer, tant ben repartida entre Esquil, Sòfocli i Eurípidi, i enamorat de l'un i enamorat de l'altre, amb tot el seu dalè i amb tot el seu cor, va guarnir pels fills de Catalunya, una gloriosa festa teatral, ont plens de nova vida saltessin i ballessin noblement tots els tresors homèrics.

I davant de lo bo i millor de la nostra terra, les trincantes riqueses d'aquell temps, han saltat i han ballat, com si en Maragall fos viu, i ell mateix les inflamés i enardís, abans de sortir a rebre els aplaudiments.

Llegat de poetes, passat de pares a fills, en bona i ferma escriptura, que té l'amor per notari i la inspiració per amanuense. Gloria al gran poeta, hereu de tanta fortuna, que abans de morir la deixa a la seva patria.

El Sindicat d'autors catalans, donant proves d'un acert poques vegades vist, agafant amb totes dues mans l'herencia d'en Maragall que ve de tant amunt, i de tant nobles avis, l'ha posada a disposició del gran Jaume Borràs, que sota la capa d'Ulises o d'Ulís ha fet reviure davant dels catalans, la mateixa visió d'Homer, lo qual no es gens extrany, perquè els Déus i els homes han fet present an aquest meravellós actor de tota magestat, de tota la vida, de tota la pompa i de totes les gracies que's necessiten per accomplir una semblant empresa.

En Jaume Borràs, amb aquell gest que's comença quan s'alça el teló, s'eixampla, s'arrauleix, se torna a eixamplar, se gronxa, s'escorre, fuig, torna, resplendeix i brilla, sent sempre'l mateix fins a l'hora de la mort, si abans no cau el teló i el tallen

com se tallen les puntes vaporoses i ben teixides, amb figures amples i nobles que'l marxant extén als ulls del comprador, desplegant-les, tornassolant-les i ponderant-les pera fer-li l'article.

Amb aquell gest, que mai se trenca, que's renova sempre, que va a morir i naix i que s'apaga i enlluerna, ha extès davant de tots el tapís ont Homer, amb la seva grapa, va dibuixar la figura d'Ulís, de qui la Nausica del gran Maragall queda tant enamorada, com nosaltres ho quedem d'Homer, d'en Maragall i de l'immortal Poesia.

FRANCESC PUJOLS

Periòdics & Revistes

EL FEDERALISME I CATALUNYA

(Empordà Federal)

En un article titulat *L'arbre federal*, diu en Pere Corominas:

«N'hi ha que se'l miren per mort. En Pi i Margall ja fa dèu anys que no renova amb la seva paraula sempre justa i vibrant la crítica de l'ideal. L'Almirall, que del federalisme en va fer surgir una qüestió catalana, fa encara més temps que no hi es pera donar-nos l'esperança de nous horitzons. En Vallès i Ribot, que s'havia fet fidel dipositori de la tradició del Mestre, i el fill que continuava *El Nuevo Régimen*, també han deixat el combat al perdre la vida.

Creu en Corominas que'l federalisme perdurará en les terres ibèriques. Després afegeix:

«Eres tu, Catalunya, terra de llibertat, nació vençuda, tu que aborreixes el jou de l'Estat perquè es de fòra i que sospires a sota d'ell pels grans ideals de tots els homes de la terra, eres tu la que vas encendre la flama del federalisme en els cors de l'Abdó Terradas, d'en Figueras, de l'Almirall i d'en Pi.

I tu no moriràs, encara que en la tardor funeral d'una generació que passa restis fins a la nova primavera amb les branques exteses, sense fulles.»

L'ORTOGRAFIA CATALANA

(Estudis Universitaris Catalans)

Al final d'un article ont resumeix els treballs continguts en el volum del primer Congrés de la Llengua catalana, l'Antoni Griera escriu:

«Sovint els estrangers ens han criticat per la falta d'unitat en l'ortografia, per no poder-se apreciar el valor de les grafies... Una reforma es indispensable i ningú com en Fabra l'ha sentida aquesta necessitat i ningú com ell ha contribuït a satisfer-la esmerçant-hi bona part dels seus treballs lingüístics. Una unificació ont se solventin les principals qüestions s'imposa. Una ortografia unificada que acceptin incondicionalment els periòdics que han d'esser els portaveus de l'ortografia per anar diàriament a caure a mans del lector i que pugui ensenyar-se a les escoles ont avui hi té entrada el català, es indispensable. Ha d'esser qüestió de sacrifici i bona voluntat per part de totes les tendències, bona voluntat de tots. Com ja s'ha dit, amb la redacció d'unes regles d'ortografia clares i senzilles, sacrificant opinions oposades (ja que tota ortografia ha de tenir inseqüències), acompanyant a aquestes regles un diccionari ortogràfic i amb l'edició d'uns cents mils exemplars per posar-ne un en cada casa catalana, el problema de l'ortografia catalana quedaria resolt.»

ELS HOMES I LES COSES DE CATALUNYA JUTJATS PELS NO CATALANS

*Crònica de don ANTONI ZOZAYA, publicada en
El Liberal, de Madrid, del 10 d'abril de 1912*

«LAS BARRETINAS. — Rival de la Otomana en fama europea — decía Fernández de los Ríos — es la Puerta del Sol. Su celebridad es bien triste. Preguntad, sobre todo, á los catalanes. Creen de buena fe que la Puerta del Sol es el centro de los desocupados, de los vagabundos de levita, de los que medran á costa de España. Semejante error legendario debemos á costumbristas y pseudo-literatos. Tal debió ser la idea que de ella tuvieron, antes de llegar a Madrid, los simpáticos y laboriosos orfeonistas de Tarragona.

Émula de la boina ó del gorro frigio es para algunos madrileños la barretina. Significa para ellos algo como un símbolo de separación y de rebeldía. Cuando no es la remembranza del alzamiento pintado con encendidos colores por Melo, es la condenación fría y árida de Robert. Se habla de ella como de una amenaza, que han cuidado de subrayar los industriales de mala fe y los sectarios irreducibles.

Mas he aquí que las barretinas han aparecido en la Puerta del Sol. Serios, graves, tranquilos, irrumpieron en sus aceras los hijos de Cataluña; tras ellos aparecieron las bellas y pulquérrimas campesinas y obreras tarraconenses. Tocaban sus cabezas gentiles con la mantilla blanca, como ellos con la barretina morada, de corte regional. Caminaban dignos, convencidos de su alta misión de embajadores y representantes del arte popular. Y la muchedumbre madrileña prorrumpió en aclamaciones y vítores, y luego atronó entusiasmada el espacio con un aplauso cerrado, formidable, tan largo, que hubiera podido en sus compases el inmortal Clavé escribir las notas de un himno al amor y á la fraternidad de los pueblos.

Los orfeonistas, sin duda, debieron de sentir en sus pechos algo inesperado y sublime, porque descubrieron sus cabezas y saludaron conmovidos á sus hermanos de Castilla. Fué aquél un momento de emoción intensa, de grandeza excelsa é insuperable. Contra todas las mezquindades de bandería, contra todas las miserias particulares y egoístas, se alza triunfante el sentimiento magno de la patria. Cataluña y Castilla saben que son hermanas, que una sola es la tierra que hace germinar en los surcos el pan y guarda en sus entrañas los huesos de sus progenitores. Pese á dogmatizadores y ambiciosos, los pueblos conocen su misión verdadera, que consiste en amarse, ayudarse y cooperar á la obra de progreso y cultura que ha de redimirles un día de la ignorancia y la esclavitud, y borrar las fronteras trazadas con sangre de humildes, para unirse con lazos indestructibles de inteligencia, afecto y solidaridad.

Un momento como éste de expansión sincera, de nobleza y cariño íntimo, borra muchos siglos de rencor injustificado, de odiosidad y desconocimiento de los hombres y de las cosas. No hay triunfo ni epopeya que iguale á estos transportes de la sensi-

bilidad enaltecida por el instinto del ideal. El «¡viva Cataluña!» que sonó en la Puerta del Sol fué sincero. Surgió del entusiasmo de todo un pueblo y jamás podrán olvidarlo los catalanes. Es una sombra que se disipa, una afirmación categórica de unión y de solidaridad de los trabajadores y los artistas enfrente de los particularismos de los patrioterros de oficio y los explotadores de la ignorancia ó la candidez.

Los coros catalanes, y singularmente los de Tarragona, tienen, además, méritos suficientes para ser aclamados aun sin estos motivos de índole nacional y humana. Integrados están por el culto del arte; formados por trabajadores del taller y del campo, que se privan del ocio y del descanso para satisfacer una de las más altas necesidades del espíritu. En vez de ocupar sus horas de asueto en vicios embrutecedores ó en desviaciones malas, las emplean en formar su cerebro y su corazón con las enseñanzas artísticas. Y lejos de predicar la enemistad entre regiones de igual abo-lengo, procuran dignificar y elevar á la suya, llevando á todas partes sus cantos, su lenguaje, sus aspiraciones legítimas, el culto de sus ideales sacrosantos, para que en todas partes se le rinda admiración y cariño y se le otorgue voluntariamente la ofrenda del vítor y el aplauso. Cuando viajan llevan sobre su frente la barretina, no como símbolo de discordia, sino como diadema de honor, y al volver á sus lares llevan como preseas, no restos de vencidos á disparo de mosquete ó de bombarda, sino ofrendas de conquistados por el afecto y la idealidad.

El Orfeón tarraconense es fiel á la iniciativa gloriosa del inmortal Clavé. Genio fué, y nada divino a sí juzgó ajeno. Músico, supo democratizar el pentágono; moralista, apartó á los trabajadores de la tasca, para llevarlos á la plaza pública y al proscenio; sociólogo, formó un lazo de unión entre todos los pueblos del planeta, dotándoles de un instinto común y de un universal y más que prodigioso lenguaje. No será solamente en Madrid donde el de Tarragona ahora y luego el maravilloso y perfecto «Orfeó Catalá» oigan aplausos; á donde quiera que vayan los inspirados orfeonistas oirán los mismos vítores, porque representan la humanización de los pueblos, hasta ahora rivales por ceguera ó por sumisión idolátrica á sus amos ó á sus fetiches; el arte imperando sobre la tosquedad y pobreza de alma; la civilización haciendo en lo futuro imposible la guerra por la comprensión mutua. Amarlo todo es comprenderlo todo.

Bien venidas sean las barretinas á la Puerta del Sol. Traerán á ella el perfume de las tierras do-lientes, el aroma de las flores agrestes que es-maltan los heroicos campos de Cataluña. Llevarán el hervor de la vida moderna, que no es odio, ni rivalidad, ni desconocimiento insensato, sino que es pensamiento y actividad y paz redentora, enalte-cedora y perdurable.»

LA SETMANA PASSADA

LA POLÍTICA

S'edita novament la cantarella de l'agressivitat del catalanisme, i àdhuc de Catalunya, contra les demés regions espanyoles. I lo trist es que la nova edició porta peu d'impremta catalanista — o regionalista, que no es lo mateix.

Ahir, eren els Grandmontagne, els Royo i demés corifeus del centralisme, els qui colocaven enfront de Catalunya la suspicacia, infundadament alarmada, de les altres regions d'Espanya. Avui, el regionalisme català, *detentor del catalanisme*, afirma «que contra les regions no conseguirem mai res», com si mai el catalanisme hagués combatut el sentiment regional espanyol. Aquesta insinuació que amaga la cantarella regionalista, nosaltres la rebutjem amb tota l'ànima. Nosaltres, els enamorats del federalisme pimargallià, que es amor nacionalista i regionalista; nosaltres, els qui adreçarem la més amistosa salutació als germans de València; nosaltres, els qui exultarem davant dels ressorgiments galaic i eúskar; nosaltres, els qui en la República espanyola hi veiem la justa ponderació dels esperits nacionals hispànics; nosaltres els qui hem desfet l'equívoc centralista, fent-nos en retret el propi regionalisme dinàstic català, adherint la nostra força a la tàctica política de la Conjunció republicana-socialista espanyola, vetllant els drets de Catalunya en la possible i futura solució federal en les institucions d'Espanya.

Per això ens sembla poc noble aquesta cantarella dels homes de la Lliga. Però consti que si aquesta intransigència i aquesta indomptable lluita dels temps heròics i purs del catalanisme representen el bagatge patriòtic del qual se desprèn avui la Lliga Regionalista, com un nòlit importú, nosaltres el recullim amorosament amb més fe i amb més braó, constituint-nos-en depositaris i vetlladors. Fòra aquesta insinuació, la flamant tàctica neo-caciquista no tanca cap ideal ni cap acció saludable. Del minso discurs d'en Cambó, pronunciat a Manresa, se'n desprenen aquella indecisió i aquella manca de conviccions i fe propia d'un home que representa un paper poc simpàtic, que actua per compte d'altri, que, certament, no es el manament de les Bases de Manresa. I els que ressuciten el nou matèix caciquista, els qui preparen les noves clienteles plutocràtiques, els qui habiliten una burocracia vegetativa pera poguer tenir el luxe de fer de ministres que's porten el subsecretari, els qui's rodegem de les desferres dels vells partits, formant un nucli d'adventicis aglutinats per l'ambició de govern o la concepció oligàrquica de la política a la madrilenyia, afirmen que'ls homes de l'Esquerra catalana, actuaren dintre de la Solidaritat... amadrilenyant-se! En efecte, cal no més recordar el *madrilenyisme* d'en Suñol, de l'Hurtado, d'en Carner... pera restar absolutament d'acord amb el *leader* regionalista!

Al rememorar les seves conferències de Saragoça, de Reus i de Girona (passats uns quants

mesos de reflexió amb l'*intermezzo* agut i eloqüent de les frases d'en Maura i aquella conferència deplorable de l'Ossorio), en Cambó, esverat, fa una reclusa i's posa alerta; i «afirma que l'esperit català anirà a governar a Espanya, empès per l'opinió pública, i no en virtut de pactes i contractes fets entre bastidors». Això sembla voler dir que l'actuació de la Lliga ha sigut sempre equànim i dreturera, a la llum del sol de Catalunya; i la realitat ens recorda l'hàbil escolasticisme de la indiferència per les formes de govern, que després ha devingut fèrvid dinastisme; d'allò de a la Lliga hi cab tothom, que després s'ha convertit en una clientela plutocràtica; d'allò dels punys enlaire, que s'ha rebaixat fins posar-se les mans a la butxaca; de... en fi, de les sinuositats de pensament i de tàctica que han sigut el secret de l'actuació regionalista. Veus-ho-aquí.

Ademés — atenuant ja el seu dinastisme — en Cambó no creu que cap rei, cap partit, ni cap govern puguin convertir en realitats els problemes de la política si l'opinió pública no'ls sanciona. Armats d'aquesta veritat, cadascú tirant l'aigua al seu molí, s'han llançat a la lluita popular tots els homes polítics desde en Basilio Paraíso an en Melquíades Alvarez. I en Cambó vol crear una opinió pública pera afavorir les solucions regionalistes. Aquesta opinió pública, nova de trinca a Catalunya, haurà de ser la que's formi de l'adaptació dels vells catalanistes al matèix neo-caciquista de la Lliga o'l novell prosselitisme dintre la classe neutra comptant-hi, es clar, la revellida taifa dels pantorrillistes lliberals i conservadors. I fora de Catalunya aquesta opinió pública's formarà a l'entorn del caciquisme armat, conservador o lliberal, tant se val, car en Cambó ja atenúa el sentit restricte del seu governamentalisme i ara jo no es en Maura solament, pot ser en Moret o en Canalejas, perquè: «els representants de la Lliga Regionalista — diu — combatran tot lo que creguin xorc, però defensaran, col·laboraran i participaran en tot lo que sigui una acció governamental profitosa, faci-la qui la faci, encara que fos el partit més enemic o la colectivitat de la qual haguessim rebut major quantitat d'agris.»

Si, vaja: un veritable furor burocràtic. Volen manar, a la faisó gallega o monterista, sigui amb qui sigui; volen construir, no sobre'ls ideals ni sobre'l poble, sinó sobre qualsevulla plataforma que la seva habilitat o la condescendència del règim els ofereixi. I per això mantenen aquest eclecticisme de procediment, aquest constant estira-i-arronça, aquesta contínua prestidigitació davant l'alarma del poble de Catalunya, aquesta distanciació entre l'esperit i la tàctica, que es la nova consagració de la màxima «el fi justifica els medis.»

Encara que, com en el cas actual, el fi sigui una cosa tant deplorable com una evaporació de l'ideal nacionalista català.

I. RIBERA I ROVIRA

QÜESTIONS DE DRET

CULTURA JURÍDICA CATALANA. — Foren verament importants les conferències de Dret Català que amb tant bon cert organitzà l'Acadèmia de Jurisprudència. A Catalunya tot començà a renàixer a l'impuls del moviment popular de concentració que en els primers temps del catalanisme ho invadí tot. L'Art ha esdevingut floreixent, essent estudiades amb cura les seves manifestacions; surgí una filosofia, un mètode i una disciplina a l'entorn del nobilíssim llibre de *La Ben Plantada*; i les mateixes ciències, la Botànica i la Geologia, ens condueixen al pensament de la nostra superior unitat quan, com ara, se desenrotllen a Catalunya i per ella s'apliquen. El moviment eminentment popular, tot ell ple de frisançes, ens ha portat per una part a la feina quieta i silenciosa dels esperits selectes, com una resultant fatal i benhaurada, Quan més ens hem acostat cap a nosaltres mateixos, quan més ens hem mirat, més hem vist lo que'ns mancava i lo que devíem fer. El triomf nostre depenia de que realitzéssim la nostra pròpia vida, continuant-la sempre, o reprenent-la si havia estat interrompuda. Catalunya es nació viva pels seus atributs naturals; emperò la nació existeix pera crear la seva cultura, perquè es una individualitat, una potencia plena de força. I aixís com la consciència nacional es una condició precisa pera l'existència del conjunt nacional, la cultura es el seu complement i es la realització de l'ànima patriòtica. Aquests dos moviments de consciència popular i cultural — forma excelsa de l'esperit —, són tant lligats que l'un es base de l'altre i de la poixança de l'un en pervenen la poixança i l'intensificació del restant.

Emperò, en tot aquest moment de renaixement hi mancava'l Dret, materia abonada pera les especulacions científiques i pera dur-nos a la total sobirania espiritual. Cada institució de Dret es un camp amplíssim d'experimentació i d'estudis fecondíssims.

Els més enamorats de la legislació catalana semblava que sentien una forta covardia pera endinçar-se en el pensament integral del Dret Català. Proclamaven a vegades — poques, per això — les seves excelències i la seva concordancia amb el nostre viure peculiar, afirmaven que ell era l'únic que s'adaptava a la genuina manera d'accionar dels catalans en les llurs relacions. Però no's passava d'aquí, obeint en part aquest oblit immerescut i anorreador a que'l Dret Català en alguns punts està tacat de senectut, constitueix una ossamenta farragosa divorciada dels temps moderns i de les idees noves.

L'Acadèmia de Jurisprudència, amb les conferències que va organitzar, inaugurà una obra de transcendència en la cultura jurídica catalana, la qual es ben pobre per cert. Els noms dels conferenciant eren una promesa feconda. Cada conferència de les celebrades constitueix un document veritablement important del nostre Dret i especialment de l'institució que desenrotlla i compara. I a més del valor grandíssim d'aquests documents en l'història del Dret Català, s'ha de tenir en compte que les conferències són la base pera la formació de l'apèndix de la legislació catalana, i per això cada conferenciant

proposa les reformes que després de l'estudi fet, li semblen oportunes en l'institució, posant-la d'acord amb els temps actuals i amb els demés còdics del món. Aquesta obra altament elogiabile té un gran sentit científic i sobre tot una forta eficàcia pràctica; el treball dels meritíssims conferenciant, marcarà una fita segura i ferma en el camp fèrtil del Dret Català.

F. CULÍ I VERDAQUER

CRÓNICA D'ART

Faians Català: EXPOSICIÓ DELS GERMANS ZUBIAURRE. — En la VI Exposició Internacional d'Art poguérem veure, d'una manera fragmentaria i parcial, les obres dels moderns pintors espanyols dels que no teníem encara una idea de conjunt. Algunes teles d'Eduard Chicharro, Manuel Benedito, Eugeni Hermoso, Romero de Torres i dels germans Zubiaurre feriren fortament les nostres tendències, les dels pintors catalans, del tot oposades. Quina immensitat d'abim no separa la comprensió del paisatge en un fons de quadro de Benedito i en una tela del nostre Joaquim Mir? Quina vida més diversa no hi ha en les composicions afectades d'en Romero de Torres, de la característica del nostre malaguanyat Nonell? No era possible que les obres dels pintors castellans, andalusos o bascs, trobessin en la nostra retina, feta a un altre espectacle de la vida, un mirall fidel, sinó que havia de semblar-li un mirall de superfície irregular com d'aquests que's posen a voltes en els vestíbols ont la gent s'espera pera que la distregui veient-se tota estafeta. La irregularitat no està ni en el seu pintar ni en la nostra retina. Lo que hi ha es una manca de medi de relació entre la nostra concepció de l'art i la d'ells. Nosaltres tenim els ulls amarats de la claror d'aquesta mar mediterrània que ho envolta tot, mentres que ells s'han fet a la contemplació de les planuries de tonalitats trencades per la mateixa força del color o de les valls del nord de terra verda i cel gris. I si l'ambient es en altres coses un element imaginari, en les arts plàstiques es un element essencial. Fins que Velàzquez no aprengué a Itàlia el valor de l'aire, de l'atmosfera, de l'ambient, no pogué pintar aquells dos quadros de tècnica formidable que són *Les Menines* y *Les filadores*.

— Davant de les teles que han dut a Barcelona en Valentí i en Ramón de Zubiaurre, exposades en les galeries del Faians Català, hem de fer un esforç pera no recordar les nostres platges i les nostres montanyes; i, concentrant-nos en el record, tancant els ulls, hem d'evocar altres paisatges que no són els nostres, un altre cel de color més fort, una altra perspectiva, una *altra atmosfera*. Sobre tot, si es possible evocar aquella terra calva amb clapes verdes que descriu Velàzquez en els seus retrats, i després, una vegada lliures de la nostra costum visual, obrir els ulls davant de les teles *La plaza muerta* o *Barrio de San Nicolás* o *Ofrenda en una ermita*, llavors la força que hi ha en l'art dels Zubiaurre entra en nosaltres i la contemplació se fa reposada i som lliures en el judici. En els quadros d'aquests joves pintors de Basconia no hi ha, en el fons, la preocupació zuluagalesca que a primer cop

d'ull pot semblar-nos veure-hi. Segueixen un altre camí: l'espectacle de les terres espanyoles no es en ells a base de mantellina i guitarra, es a dir, falsament pintoresc, ja que no era la seva terra ont en Zuluaga ha anat a cercar-los; sinó fonament popular, amb les seves interpretacions de les costums basques i de les perspectives castellanes. En les obres dels Zubiaurre s'hi troben les cares vermelles, amb tonalitats fosques, dels èuskars, les robes folgades i de colors vius dels pagesos de Salamanca, els interiors de les llars tranquils dels poblets de la plana segoviana. En la manera de tractar aquests temes pot-ser hi ha regust d'afectació, d'efecte cercat per tots els medis, una falsa composició del paisatge. Moltes de les coses pintades són més aviat imaginades que no pas vistes. El paisatge que se extén al fons de més d'una de les teles, té en les ondulacions massa marcada la línia que separa una tonalitat de color d'una altra tonalitat; massa marcats els escorsos de les montanyes; les cases i ermites disposades a tall gairebé de casetes de fira. I això sols obeeix al desig de donar a la composició un aire d'ingenuïtat que no es sincera, de fals primitivisme.

En els quadros 6, 8 i 16 del catàleg d'en Ramon de Zubiaurre, que corresponen a terres de paisatge molt divers, Biscaia i Salamanca, les cases tenen els caires en ondulació lleugera, les pinzellades són amples, grasses, i els escorsos de les cases fortament morats com el fons de montanyes. En altres obres del mateix pintor, com les senyalades amb els números 13, 15 i 21 (*Romeria de charras de Salamanca, Charras, Marinos de Ondarroa*), la seva tècnica es més visible: grosses clapes de color, uniformes, en viu contrast l'una al costat de l'altra, però, posant les figures en actituds mogudes. Les teles d'en Valentí de Zubiaurre tenen, dintre de la mateixa recerca del contrast, una coloració diferent: les pinzellades són més suaus i se fonen per gradació en un estil imitat en lo possible de Velázquez; els personatges estan en actituds reposades, amb tota l'expressió concentrada en el reflexe metàlic dels ulls.

Els germans Zubiaurre revelen en aquesta abundosa exposició de les seves obres una admirable destresa, però la facilitat mateixa de que estan dotats els incita a una situació ben perillosa: a la de cercar fora d'ells lo que sols als llurs dintres poden trobar. Vull dir l'interès. En aquesta repetició dels temes exòtics de les llurs composicions s'hi endevina com un desig de cridar-nos l'atenció per l'extranyesa més aviat que per la pura emoció artística. Aquelles figures rares del pregoner Euli i el nano Chune, aquells tipus segovians, aquelles boines i bluses morades, aquelles calces curtes i aquella abundor de terra virolada no són pas la millor manera de fer sentir l'ànima basca o castellana. Quan l'ànima de l'artista es vibranta d'emoció, no ha de fer més que expressar amb tota ingenuïtat lo que veuen els seus ulls, perquè l'educació rebuda ja serà prou pera contenir qualsevol exageració de forma o de qualitat. Es un mal que'l pintor parli massa de sí mateix, en els seus quadros, mostrant-nos les seves habilitats. I una manera d'això es el repetir massa sovint els mateixos efectes de color en situacions idèntiques. Els germans Valentí i Ramon

de Zubiaurre són dos artistes que per les llurs facultats fan desitjar que afermin lo que hi ha de positiu en el llur art i's lliurin de totes les preocupacions i efectismes que podrien malmetre la llur labor futura.

EL LLIBRE DE MAURICE BARRÉS SOBRE EL GRECO. — Toledo, la ciutat aixecada sobre una roca granítica, en mig d'una planura clapejada de verdors i envoltada per un riu profund com un torrent, el Tajo, tingué un pintor genial que li donà la meitat del seu art. El Greco, el pintor cretenc, vingut a Espanya, va trobar-hi el medi que li calia pera desenrotllar un misticisme que hauria semblat estrident a Venècia i a Roma. I l'ànima espanyola del segle XVI tingué en el Greco el seu gran pintor representatiu. Maurice Barrés, acaba de publicar un llibre admirable sobre aquest pintor que fou tingut per boig i en el qual troba el secret de Toledo. Barrés en sos viatges per Espanya, ha consagrat estades de llargs dies a la vella ciutat imperial, ha assaborit l'influència d'aquella vida quieta, d'immobilitats en el pensament i en l'acció; i ha imaginat que es igual que era fa tres segles; ha resseguit els carrers estrets, que fan torteres, costeruts, amb murs de velles cases senyoriales abandonades, dels vint convents i de les vuitanta iglesies; ha travessat les petites places, i de capella en capella, d'iglesia en convent ha fet el seu pelegrinatge pera poder contemplar quaranta dels cent cinquanta quadros que's coneixen del Greco. I en el Greco ha sentit bategar-hi la vida extingida dels segles XVI i XVII. Barrés conta l'impressió de sa primera visita a la capella de Santo-Tomé ont hi ha *El entierro del Conde de Orgaz*; fa la relació d'alguns fets de la vida del pintor, descriu les hores viscudes a Toledo: els passejos per la *vega* desde la qual se contempla la barreja de les edificacions, massa irregular, de murs d'un blanc aspre, sobre'l fons moradenc de les montanyes; la catedral, grandiosa en l'harmonia perfecta de les seves parts, i totes les sensacions que li ajuden a comprendre el geni del Greco, aixís com després, les obres del Greco li donaran el sentit dels contemporanis de Cervantes i de Santa Teresa. El Greco, diu Barrés, hereu d'una civilització helènica, fou predestinat a ser el qui interpretés l'ànima semítica a Espanya. Però l'oposició més gran entre l'educació artística del Greco i la seva obra, la que hi ha entre les tonalitats càlides i vives de l'escola veneciana i les coloracions crües i elementals de les seves teles, es lo que li dona més caràcter, lo que ens revela fins aont arribava la seva genialitat. «Una rara mescla d'harmonia i de desequilibri, una intensitat freda i lluminosa li serviren pera expressar una moralitat determinada. Què significaren pera aquest estrany convers lo pintoresc i el paganisme cars a la magnífica Venècia! A Toledo s'ignora la bellesa estimada per ella mateixa, com se l'estima a Italia. La seva pintura ofereix les brusques alternatives sobtadores, i una mica bàrbars, de aquesta ànima espanyola tota resumida pel prosaïc Sanxo i el visionari Don Quixot. Però el visionari domina. El Greco allarga els cossos divins; els veu com flames engrandides per les tenebres. Envoltat totes les seves visions d'una claror estelar... Es el pintor de l'ànima més apassionada: la espanyola

dels temps de Felip II. Deixa que els altres representin martiris esgarriuosos, gesticulacions violentes, lo que plavia an aquell poble de dures costums, però ell se reservà lo que ha vist d'orgull i de fagositat en el fons d'aquests excessos que acaben per conduir els esperits al punt d'honor i a les veneracions religioses. I en la seva obra, el Greco, manifestarà lo que es propi de l'Espanya: la tendència a l'exaltació dels sentiments.» Aixís es com Maurice Barrés, un dels mestres de l'intellectualitat francesa, parla del pintor de Toledo, en termes de una sobrietat clara i penetrant.

ALEXANDRE PLANA

ELS DEPORTS

FOOT-BALL. — El triomf darrerament obtingut pel *F. C. Barcelona*, guanyant el Campionat d'Espanya i els interessants partits jugats pel mateix amb el *team* anglès dels *New Crusaders*, posa novament d'actualitat aquest higiènic deport, tant entusiastament practicat per la nostra juventut d'un quant temps ençà.

En efecte, deu fer cosa d'uns quinze anys que alguns estrangers (anglesos principalment) començaren a practicar a la nostra ciutat la *pilota de peu*, el *balompié*, com ne volgué dir en Mariano de Cavia en castellà. Jo recordo que allavors ja interessà quelcom, no molt, als *sportsmen's* d'aquí. I's formaren diversos Clubs. Els antics *foot-ballistes* rememoraran sens dubte els partits jugats entre l'*Hispania*, l'*Internacional*, el *Català*, l'*X* i el *Barcelona*. Aquest darrer fou el qui primer se constituí legalment en 1899. De manera que pot considerar-se'l, no solament com el primer, sinó també com el degà dels nostre Clubs.

Després vingueren el desenrotllament i la propaganda, i entrà tant en les nostres costums i els nostres gustos, s'acimatà de tal manera entre la joventut, que avui resulta el deport conreuat per més gent i que fa més progressos. Fins a 50 Clubs comptava l'altre dia que existeixen a Barcelona. Podeu comptar, doncs, els que són, sumats amb els restants de Catalunya! Perquè en tota població de mitjana importància hi ha el seu camp de *foot-ball* i els seus corresponents *teams*.

He dit que a Barcelona hi havien 50 Clubs, xifra que semblarà an algú exagerada, però no es així. Podria citar-los un per un pel seu nom. L'únic que cal fer remarcar es que d'aquests 50 n'hi ha 40 de *juniors* i uns 10 de *seniors*. Entre aquests hi ha el *Barcelona*, l'*Español* i altres que, además dels primers *teams seniors*, tenen formats altres *teams juniors* dintre'l Club mateix i fins *teams* infantils. Això demostra que l'afició està més arrelada entre'ls jovenets que entre els homes fets, encara que joves. Es la nova generació, doncs, la que amb més entusiasme se dedica al *sport*.

Dels Clubs de *seniors* ja no cal dir que'ls de més importància i que lluiten amb més braó, pera arrebaçar-se el predomini, són el *C. D. Español* i el *F. C. Barcelona*. El primer fou campió de Catalunya durant tres anys, quan se titulava *X*; campionat que li fou arrebaçat pel segon en 1907 i el qual ha anat conservant per ara durant aquests cinc anys.

Además, el *F. C. Barcelona*, fa tres anys que es campió d'Espanya, encara que l'any passat no pogué afermar-se el campionat, degut a les qüestions que surgiren entre els diferents Clubs a Bilbao. Aquest any l'ha guanyat altra vegada en l'interessant partit jugat el dia de Pasqua amb el *Gimnástica* de Madrid, després de les eliminatòries, per 2 goals a 0. L'*Español* se retirà de la lluita del campionat, no sabem si per haver acordat la Federació no permetre que hi prenguessin part jugadors estrangers o per altres causes.

En quan als partits jugats en els dies 12 i 14 pel *Barcelona* amb el *New Crusaders*, de Londres, foren un veritable aconeteixement deportiu. Perquè amb tot i esser el segon un dels millors equips d'*amateurs* anglesos i jugar admirablement en tots dos partits, se vegé més de quatre vegades apurat pera defensar-se de les brillants escameses del *Barcelona*. Tant es així, que en el primer solament guanyaren els anglesos per 2 goals a 1, i en el segon per 3 goals a 1.

CICLISME. — La volta de Catalunya ha constituït un fet deportiu també importantíssim de primers de la setmana passada. Trenta corredors sortiren el dissabte de gloria del saló de Sant Joan, disset n'arribaren el dilluns de Pasqua a entrada de fosc al velòdrom de Sans. El senyor Magdalena, ciclista de la nostra ciutat, fou el guanyador del campionat d'Espanya, arribant el primer i recorrent el trajecte de 427 kilòmetres en 18 hores, 32 minuts i 8 segons. Dit trajecte se feia en tres etapes: de Barcelona a Manresa, de Manresa a Lleida i de Lleida a Barcelona.

Fou, doncs, un triomf pel ciclisme català i al mateix temps pera l'industria catalana, perquè en Magdalena montava màquina amb cicles *Montpeó*, portant pneumàtics *Klein*, amdues cases barcelonines.

EL TRIOMF DEPORTIU DE CATALUNYA. — Ahir era la iola *Barcino*, tripulada per catalans, qui guanyava el campionat d'Espanya de rem, en les regates d'Alacant. Avui són el *F. C. Barcelona* qui guanya el campionat d'Espanya de *foot-ball* i el ciclista Magdalena qui guanya el campionat del ciclisme.

Es innegable que som un poble eminentment *sportiu*, els catalans.

I. BERTRAN I BALLEST

MOVIMENT OBRER

EL CURS DE LES VAGUES DE BARCELONA. —

La multiplicitat dels conflictes actuals, fa ben difícil la nostra tasca, molt més per quan hi ha en nostra terra, per part dels patrons i obrers, un injustificat recel, una prevenció a ajudar als que moguts per un interès exclusivament científic, estudien els conflictes socials. Recentment se m'ha dit an a mí, al demanar datos sobre una lluita obrera encara existent, que no se'm podien facilitar, per haver acordat la societat del ram no donar cap informació, per una qüestió de tàctica! Això per una banda; de l'altra, poques societats obreres hi han que tinguin completa

i perfecta la llista de les cases del llur ram respectiu, amb el nombre exacte d'obrers que comprèn aquest, el d'associats, etc., fent que sigui extremadament difícil apropar-se a la veritat quan en nostra terra s'estudien les lluites obreres.

I dit això, podem entrar a parlar del conflicte dels joiers que, per excés d'original, va quedar en terra en el número anterior.

LA VAGA DE JOIERS I ARGENTERS. — Aquests se constituïren fa cosa d'un any i mig en Sindicat, el qual es la primera lluita que emprèn, pera obtenir la reducció de la jornada de treball de 10 hores a 9, el sobressou del 50 per 100 en les dos primeres hores extraordinàries de treball i del 100 per 100 en les demés, i que les noves condicions de treball siguin posades de manifest, en cartells, en tots els tallers. Segons datos que hem pogut recullir, comprèn l'ofici dels joiers i argenters uns 600 obrers i uns 80 tallers a Barcelona, alguns dels quals — 10 o 12 — de molt poca importància per treballar el patró sol o tot lo més amb un obrer o amb un aprenent. Amb tot, sembla que de les 80 cases, unes 40 acceptaren tot seguit les noves bases de treball reclamades pel Sindicat obrer. Una altra dotzena o quinzena de cases tenen fetes d'antic a llurs obrers unes condicions que no pensen aquests modificar. Per això la lluita se concretà a 17 cases, tenint d'anar a la vaga llurs obrers, en nombre de 132. Emperò, l'impressió fou optimista desde'l primer moment pera'ls obrers, que en pocs dies de lluita, en algunes cases en un sol, vegeren acceptades per la casi totalitat dels patrons les llurs demandes, encara que no'l reconeixement del sindicat obrer. Quan escrivim aquestes ratlles, de les 17 cases ont declararen la vaga els obrers, 15 han renuat el treball. No queden en vaga més que 2 cases amb 4 vaguistes. De les 15 solucionades, en 14 triomfaren els obrers; l'altra fou perduda per aquests. Se tracta, emperò, d'una casa de les més importants, la del Sr. Bachier, del carrer d'Asturies, que despedí als vaguistes.

ELS ALTRES CONFLICTES DEL TREBALL. — En quant als conflictes vells hi han hagut variacions dignes d'esment. La lluita dels pellaires ha terminat, essent son resultat general favorable als obrers, car amb tot i no haver obtingut aquests completament les llurs reclamacions, en 28 cases de les 36 a que s'extengué'l conflicte, han obtingut un ral d'aument de jornal i ademés, en casi totes, una reducció d'una hora o una hora i mitja de la jornada dels dissabtes.

El *lock-out* dels litògrafs s'extén encara a 18 cases amb 273 obrers (210 homes i 63 nois).

Però'l més greu conflicte continúa essent el dels tintorers. Com ja prevèiem, el Sindicat obrer, pera donar el cop decisiu, va acordar anar a la vaga general, inclús en aquelles cases que per transacció havien renuat ja el treball i fins en aquelles, les tintorerías de seda per exemple, ont no s'havia entaulat lluita per tenir acceptades els patrons en tot o part les bases reclamades. Dit acord fou secundat en 25 cases noves, lo qual feu pujar el nombre

d'establiments afectats per la vaga a 47 i aumentar extraordinàriament el nombre de vaguistes. A quants arriben aquests? Si pregunteu als patrons no arriben a un miler; si escolteu als obrers passen de 2.000. Els nostres datos, que tampoc els creiem infallibles, ens donen com a nombre màxim de vaguistes, el de 1.386, repartits aixís: 992 homes, 57 dones i 337 nois. Aquest conflicte emperò, tendeix també a devallar. En algunes cases (11), sobre tot en les tintorerías de seda, els obrers de les quals secundaren el moviment no més per solidaritat, s'ha renuat el treball, però encara queden, segons els nostres datos, un miler de vaguistes. Molt pot perjudicar emperò an aquests, el nombre d'esquirols que han trobat el patrons i que ha fet donar an aquests, en un optimisme exagerat i ridícul, per terminat el conflicte. No serà aixís, però lo cert es que en nostra terra el problema dels esquirols complica i agrava més cada día les lluites obreres. Es aquesta una ben interessant qüestió que pensem tractar detingudament un altre día.

R. NOGUER I COMET

AVIS

Avisem als nostres subscriptors i lectors que desde'l divendres vinent poden presentar els folletins i la coberta de La pena de mort, d'en Gabriel Alomar, a les nostres oficines, Rambla de les Flors, 14, pral., ont abonant la quantitat de 10 cèntims els serà entregada l'obreta enquadernada elegantment.

NOTES & FETS

A fi de donar sortida a l'original d'actualitat, no insertem en aquest número les seccions de poetes i prosistes catalans d'ara. Pera aquestes seccions tenim en cartera, entre altres, treballs d'en Pin i Soler i de l'Apeles Mestres.

Preguem an aquells que rebin aquesta REVISTA i no desitjin esser-ne subscriptors, que se serveixin retornar-la o indicar-ho al repartidor.

Es casi sobrer advertir que'ls treballs que insertem en la secció titulada *Els homes i les coses de Catalunya jutjats pels no catalans*, els reproduim a títol purament documentari, com a informació, siguin favorables o adversos, acertats o desbaratats, valiosos o no.